

Bilag til Bergs og M. P. Christiansens Betænkning over Skolelovsforlaget i Samlingen 1879—80.

Betænkning over Forslag til Lov angaaende nogle Bestemmelser om Borger- og Almueskolevæsenet i Kjøbstæderne og paa Landet.

(Udgiven af Folkethingets Udvalg den 13de Mai 1879).

Efter de ved den afbrudte 1ste Behandling fremkomne Udtalelser maa det antages, at Lanken med allerede da at nedsette et Udvalg over Lovforlaget var at søge Overenskomst med Ministeren om et nyt Grundlag for dets videre Fremme, og et Flertal i Udvalget kunde efter den der stedfundne fornyede Overveelse af Forslaget (hvorved de i Tillæget trykte nærmere Oplysninger om Sagen erhvervedes fra Ministeriet) ikke Andet end villige denne Lank, medens et Mindretal derimod sluttede sig til det Grundlag, hvorpaa Lovforlaget hvilede.

Dette Mindretal, Bille, Briz, Fjord, Lund og Cornelius Petersen, forklarer og begrunder sin Stilling til Lovforlaget saaledes:

Da det under Forhandlingerne i Salen fra flere Sider gjordes gjældende, at det Grundlag, hvorpaa vor nuværende Almueskoleordning hviler, og som er fastholdt i Lovudkastet, ikke egner sig til derpaa at bygge en videre Udvikling, men at der behøves et nyt Grundlag, uden at det dog blev gjort klart, af hvad Art dette nye Grundlag skulde være, og da der til Støtte for Forslaget om at standse 1ste Behandling og nedsette et Udvalg af Forslagsstilleren blev udtalt, „at saalænge man ikke var enig om Grundlaget, kunde en Behandling af Lovudkastets enkelte Bestemmelser ikke føre til noget Resultat“, have undertegnede Bille, Briz, Fjord, Lund og Cornelius Petersen, uagtet de ikke kunne erkjende Rigtigheden af, hvad der saaledes blev fremsført, dog efter den af Thinget tagne Beslutning maattet anse det for Udvalgets Hverv — paa dette Stadium

af Sagen — at gjøre Lovudkastets Grundtanke til Gjenstand for Overveelse. Efter den fornnyede Undersøgelse, hvortil vi saaledes ere ledede, ere vi kun end ydermere blevne bestyrkede i vor Overbevisning om, at de Hovedgrundsaetninger, der ere de fremtrædende i Almueskolens Ordning, ere vel begrundede og fuldt berettigede. Vi fastholde, at det er Statens Pligt at sørge for, at der overalt findes Skoler, hvor den opvoksende Ungdom kan erholde den fornnyede Undervisning, og at Staten har Ret til at vaage over, at disse Skoler benyttes af de Børn, hvis Forældre ikke paa anden Maade kunne sørge for deres Undervisning; vi fastholde, at det er Statens Pligt at værne Børnene mod, at Forældre misbruge deres Myndighed ved at unddrage dem Midlerne til at udfylde deres Plads som nyttige Medlemmer af Samfundet, og at Staten har Ret til at sikkre sig mod de Farer, der ville opstaa ved, at der i dens Midte opvojer en uvidende og uoplyst Slægt. Vi støtte denne vor Overbevisning ikke blot paa theoretiske Grunde, men ogsaa paa de Erfaringer, vi kunne inthente ved at betragte Forholdene saavel i vort eget Land som i andre Lande. Sammenligne vi den almindelige Oplysning hos Almuen i de Lande, hvor Almueskolen har været Gjenstand for Statens Omsorg, med den, der hersker i de Lande, hvor man har fulgt en modsat Fremgangsmaade, vil man ganske sikkert finde en betydelig Forskiel til Fordel for de første. Vi kjende heller ikke noget Land, hvor man, efter at have indført Skoletvang, atter har forladt den, medens i Lande, hvor Børnernes Undervisning hidtil udelukkende har været overladt til Forældrenes Omsorg, en steds stærkere Fordring om en Indgriben fra Statens Side har gjort sig gjældende. Og denne Fordring lyder netop stærkest fra de demokratiske Partier, idet de erkjende, at almen Oplysning er en Betingelse for at kunne bevare og benytte Friheden. I det vi saaledes hævde Statens Ret og Pligt til at forordre et vist Maal af Oplysning af alle sine Borgere, maa vi tillige fastholde, at den Maade, hvorpaa dette hidtil i vort Samfund er gennemført, er den efter Sagens Natur hensigtsmæssigste.

Paa den anden Side erkjende vi, at Forordningen af 1814 i sine enkelte Bestemmelser, saasom om Bestyrelsen, Lærernes Ansættelse, Læse-